

ЕПИДЕМИОЛОГИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА ЧРЕВНИТЕ ИНФЕКЦИИ В ОБЛАСТ ДОБРИЧ ЗА ПЕРИОДА 2019–2023 Г.

Мария Тодорова¹, Даниел Монов¹, Николина Войнова²,
Цветелина Костадинова³, Габриела Цанкова⁴

¹УС „Инспектор по общественото здраве“, Медицински колеж,
Медицински университет – Варна

²УМБАЛ „Канев“ – Русе

³УС „Медицински лаборант“, Медицински колеж, Медицински университет – Варна

⁴Катедра „Микробиология и вирусология“, Факултет по медицина,
Медицински университет – Варна

EPIDEMIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF INTESTINAL INFECTIONS IN THE DOBRICH REGION FOR THE PERIOD 2019–2023

Maria Todorova¹, Daniel Monov¹, Nikolina Voinova², Tsvetelina Kostadinova³,
Gabriela Tsankova⁴

¹TS Public Health Inspector, Medical College, Medical University of Varna

²University Multispecialty Hospital for Active Treatment „Kanev“, Ruse

³TS Medical Laboratory Assistant, Medical College, Medical University of Varna

⁴Department of Microbiology and Virusology, Faculty of Medicine,
Medical University of Varna

РЕЗЮМЕ

Увод: Чревните инфекциозни заболявания са основна епидемиологична група по значимостта за патологията при хората в България и света. В настоящото проучване си поставихме за цел да анализираме основните епидемиологичните характеристики при чревните инфекции, без групата на вирусните хепатити, в област Добрич.

Материали и методи: Данни от извършени епидемиологични проучвания, анализи, микробиологични и имунологични изследвания на регионалните здравни инспекции (РЗИ) в Силистра и Добрич, Научния център по заразни и паразитни болести (НЦЗПБ) в София, както и данни от националната информационна система за инфекциозната заболяемост в Р България. Използваха се епидемиологични, статистически, документални, графични сравнителни методи за анализиране и представяне на информационната база данни.

Резултати: Заболяемостта от чревни инфекции в област Добрич през разглеждания период показва ясно изразена тенденция към намалява-

ABSTRACT

Introduction: Intestinal infectious diseases are a major epidemiological group of importance in human pathology in Bulgaria and worldwide.

Aim: The aim of this study was to assess the main epidemiological characteristics of intestinal infections, excluding the viral hepatitis group, in the Dobrich region.

Materials and Methods: Data were collected from RHI-Dobrich, the National Center of Infectious and Parasitic Diseases (NCIPD), and the Ministry of Health's National System for Epidemiological Surveillance of Hospitals. Methods included epidemiological analysis, statistical methods, documentary analysis, and graphical presentation of results.

Results: The incidence of intestinal infections in the Dobrich region during the studied period showed a clear tendency to decrease. There is a significant difference between the years before and after the pandemic. In 2019, the rates were slightly higher (29.81%) than the national average (29.27%). In the remaining period, they were below the national average.

Conclusions: During the study period in the Dobrich district, salmonellosis and shigellosis exhibited a

не. Наблюдава се голяма разлика в годините до и след пандемията. През 2019 г. показателите са малко по-високи (29,81%) от средните за страната (29,27%). В останалия период са под средните за страната.

Заклучение: През проучвания период в област Добрич салмонелозата и шигелозата имат спорадичен характер, без регистрирани епидемични взривове, с малки изключения в единични територии с наличието на групи с нисък стандарт и здравни навици.

Колиентеритите остават актуални причинители на чревни инфекции с традиционната епидемиологична активност на патогенните коли бактерии в ранната детска възраст 0–5 г.

Ключови думи: чревни инфекции, особености, дизентерия, салмонелози, колиентерити

ВЪВЕДЕНИЕ

Основна епидемиологична група по значимостта за патологията при хората в България и света са чревните инфекциозни заболявания.

Дължат се на фекално-орален механизъм на предаване, продължават да са зависими от резервоарите на инфекция и факторите на предаване, които често се преплитат и могат да „носят“ разнообразни по своята специфика причинители - бактерии и вируси (3,4).

В епидемиологичния надзор в България са включени 20 чревни инфекции, включително и вирусни хепатити. В настоящото проучване си поставихме за цел да разгледаме и анализираме основните епидемиологични характеристики при чревните инфекции, без групата на вирусните хепатити, в област Добрич за 2019–2023 г.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Използвани са данни от извършени епидемиологични проучвания, анализи, микробиологични и имунологични изследвания на РЗИ – Добрич, НЗПБ – София, както и данни от националната информационна система за инфекциозната заболяемост в Р България. Приложени са епидемиологични, статистически, документални, графични и сравнителни методи за анализиране и представяне на информационната база данни.

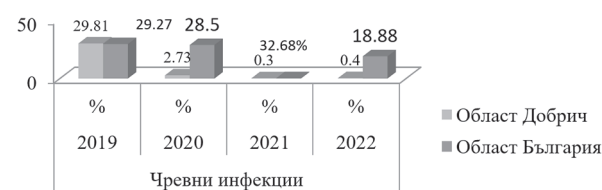
РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Заболяемостта от чревни инфекции в област Добрич през разглеждания период показва ясно

sporadic nature, with no recorded epidemic outbreaks except in isolated areas with low living standards and poor health habits. Colienteritis remains a prevalent cause of intestinal infections, with traditional epidemiological activity of pathogenic coli bacteria in early childhood (0–5 years).

Keywords: *intestinal infections, features, dysentery, salmonellosis, colienteritis*

изразена тенденция към намаляване. Наблюдава се голяма разлика в годините до и след пандемията. През 2019 г. показателите са малко по-високи от средните за страната 29,81% при 29,27%. В останалия период е под средните за страната (фиг. 1).

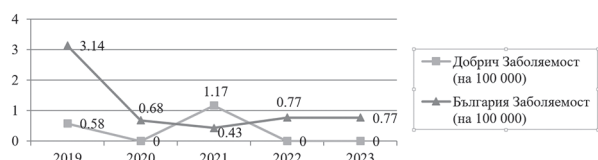
Фиг. 1. Чревни инфекциозни заболявания в област Добрич и Р България за 2019–2023 г.

При сравнение с данните от епидемиологичния анализ на заболяемостта от неопределени ентероколити в България (фиг. 2) се наблюдава неравномерен ход на кривата на заболяемостта от 74,84‰ през 2022 г. до 178,16‰ през 2019 г. След 2020 г. в област Добрич относителният дял на ентероколитите е по-нисък от този за страната. Най-висока е заболяемостта в детската възраст, основно във възрастовата група 1–4 г. Заболяемостта е с летен характер. Засегнати са общините Добрич, Каварна, Балчик, като заболяемите в градовете на областта са повече от тези в селата, вероятно поради натрупване на възприемчиви контингенти в градовете, намаляване на хората, живеещи на село, тежки битови условия и др.

Заболяемостта от шигелоза в област Добрич има спорадичен характер, с показатели **по-ни-**

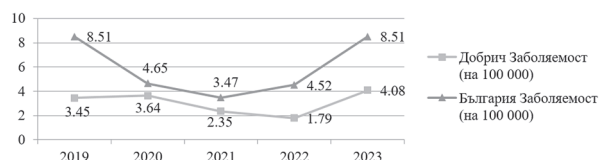

Фиг. 2. Заболяемост от неопределени ентероколити в област Добрич и Р България за периода 2019–2023 г.

Фиг. 3. Заболяемост от шигелоза в област Добрич и Р България за периода 2019–2023 г.

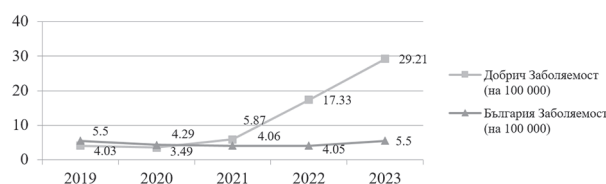
ски от тези за страната, с изключение на 2021 г. (фиг. 3). За 2023 г. са регистрирани 2 потвърдени случая (*Sh. Flexner*). Заболелите са от 2 общини, които са със заболяемост над средната за: Ген. Тошев - заболяемост 9,18‰; Добрич – заболяемост 1,39‰. Превалирането на *Shigella flexneri* като причинител на дизентерийно заболяване е признак за нисък стандарт и санитарно-хигиенно благополучие. Тя е с много по-ниска заразяваща доза от *Shigella sonnei* и се предава предимно чрез замърсена вода.

Фиг. 4. Заболяемост от салмонелоза в област Добрич и Р България за периода 2019–2023 г.

От фиг. 4 се вижда, че заболяемостта от салмонелоза в област Добрич през целия период е под средната за България, като през 2023 г. е 4,08‰, т.е. два пъти под тази за страната 8,51‰/2023. Водещи етиологични видове сред етиологично доказаните причинители на заболявания с диаричен синдром са *S. enteritidis* и *S. typhimurium*. През проучвания период салмонелозата, както и шигелозата имат спорадичен характер, което потвърждава подобряването на санитарно-хигиенното състояние на хладилната верига, термичната обработка на хранителните продукти и контрол на общественото хранене (1,5). Поради спорадичния характер на шигелозата няма възможност за анализ на сезонност-

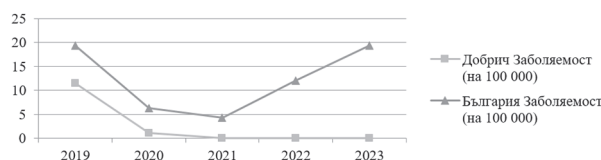
та, детския характер, които са били характерни за страната в миналите периоди (2).

Фиг. 5. Заболяемост от колиентерити в област Добрич и Р България за периода 2019–2023 г.

Колиентеритите (фиг. 5) остават актуални причинители на чревни инфекции с традиционната епидемиологична активност на патогенните коли бактерии в ранната детска възраст 0–5 г. Колиентеритите се срещат през цялата година без изразена сезонност. Изолират се щамове от първа, втора и трета група, което е идентично с резултатите за страната. Девет от заразените са изследвани профилактично за постъпване в организирани детски колективи, 7 - за заверка на лична здравна книжка (ЛЗК), 3-ма по други причини (по желание, лекувани с други диагнози).

В област Добрич само през 2023 г. е регистрирана кампилобактериоза - 0,68%. *Campylobacter* spp. е изолиран от гастроинтестиналния тракт, репродуктивната система, устната кухина и др. на много животни и човек, като най-чест причинител при хората е *C. jejuni*.

Фиг. 6. Заболяемост от ротавирусната инфекция в област Добрич и България за 2019–2023 г.

Ротавирусната инфекция е един от най-честите причинители на ентероколитния синдром в ранната детска възраст. Въвеждането на рутинна диагностика за ротавирусна инфекция през 2004 г. доведе до нейното епидемиологично и клинично открояване сред заболяванията, протичащи с ентероколитен синдром. Заболяемостта в област Добрич е под средната за България, като от проучените пет години са регистрирани случаи през 2019 и 2020 г. (фиг. 6).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- Анализирана е структурата и епидемиологичните особености на шест вида чревни инфекции в област Добрич.

- Заболяемостта от чревни инфекции в област Добрич през разглеждания период показва ясно изразена тенденция към намаляване. Наблюдава се голяма разлика в годините до и след пандемията. През 2019 г. показателите са малко по-високи (29,81%) от средните за страната (29,27%), а в останалия период са под средните за страната.
- През проучвания период в област Добрич салмонелозата и шигелозата имат спорадичен характер, без регистрирани епидемични взривове, с малки изключения в единични територии с наличието на групи с нисък стандарт и здравни навици.
- Колиентеритите остават актуални причинители на чревни инфекции с традиционната епидемиологична активност на патогенните коли бактерии в ранната детска възраст 0–5 г.
- Установява се системна работа по навременната диагностика и регистрация на 6 вида заразни чревни инфекции: неопределените ентероколити, дизентерия (шигелоза), салмонелоза, колиентерити (ешерихиози), ротавирусна инфекция, кампилобактериоза, от задължителните общо 20 с ОВХ.
- Няма регистрирани йерсиниоза, лептоспироза, листериоза, холера, ботулизъм, инфекция, предизвикана от E. Coli, продуциращи Shiga/Vero токсини (STEC/VTEC), коремен тиф/паратиф.

във Варненска област за периода 2008–2017 г./2018 г. Втората национална конференция по епидемиология на инфекциозните и неинфекциозните болести, Пловдив, 27–29 септември 2018 г. <https://www.credoweb.bg/publication/109741/epidemiologichni-osobenosti-na-chrevnite-infektsii-i-virusnite-hepatiti-vav-varnenska-oblast-za-perioda-2008-2017g>

ЛИТЕРАТУРА

1. Konstantinov R. Epidemiological Chronicles of the Fight Against Infectious Diseases in Varna Region (1878-1944)” 2021 Presentation of the book “2021 Social Medicine, MU-Varna.2021; 29(2):39-40.
2. Pavlova M, Velev V, Karageorgiev M, Mangarov A, Kantardjiev T. Investigation of salmonella enteritidis outbreak in four kindergartens. *Infezioni in Medicina*, 2018; 26(4): 316–320.
3. Pavlova M, Alexandrova E, Donkov G, Kantardjiev T, Velev V. Shigellosis in children-clinical course and antimicrobial sensitivity. *General Medicine*. 2020; 22(6):33–36.
4. Velev V, Pavlova M, Alexandrova E, Popov M, Ivanov IR. Prevalence of diarrheagenic E. coli among hospitalized children in a clinical centre . *Acta medica*. 2021;4:5-8.
5. Константинов, Р., Коларова, М., Кирчева, А., Паунов, Ц., Иванова, Е., Станева, С., Баева, А. Епидемиологични особености на чревните инфекции и вирусните хепатити

Габриела Цанкова
Катедра „Микробиология и вирусология“
бул. „Цар Освободител“ 84
Варна, 9000
e-mail: gabriela.tsankova@mu-varna.bg